

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte: Petru Ursache

Judecători: Ghenadie Nicolaev, Petru Moraru

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către inculpata Vlas Angela prin care se solicită casarea sentinței judecătorei Centru, mun. Chișinău din 17 martie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2016, în cauza penală în privința lui

Vlas Angela xxx, născută la xxx, originară din xxx și domiciliată în xxx.

Datele referitoare la termenul de examinare al cauzei:

1. 21.05.2013 – 17.03.2016 (prima instanță);

2. 18.04.2016 – 04.11.2016 (instanța de apel);

3. 26.01.2017 – 15.03.2017 (instanța de recurs).

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința judecătorei Centru, mun. Chișinău din 17 martie 2016 *Vlas Angela xxx* a fost condamnată în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, la 2 (doi) ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis pentru femei.

În baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite a fost suspendată condiționat pe o perioadă de probațiune de 1 (unu) an.

Acțiunea civilă a fost admisă integral cu dispunerea încasării de la Vlas Angela în beneficiul lui Xxxa sumei de 10 200 (zece mii două sute) lei, cu titlu de prejudiciu material.

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că în primăvara-vara anului 2012, cet. Vlas Angela xxx, aflându-se în Spitalul Oncologic, amplasat pe str. N. Testimițeanu 30, mun. Chișinău, secția Hematologie, etajul 2, salonul 11, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, s-a oferit să organizeze plecarea peste hotarele Republicii Moldova și efectuarea intervenției chirurgicale cet. xxx. În vederea realizării scopului său criminal, Vlas Angela xxx, făcând promisiuni false, de la bun început neavând nici o intenție să-și onoreze angajamentul și în vederea exploatării raporturilor de încredere stabilite între ea și xxx, i-a propus ultimului să perfecteze o procură pe numele ei prin care să fie împuternicită să-l reprezinte în toate organele de stat și administrative ale Republicii Moldova și altor țări din Uniunea Europeană, astfel, la data de 01.06.2012 a fost perfectată o procură la notarul Dobuleac Viorica prin care xxx i-a încredințat lui Vlas Angela să fie reprezentantul său în toate organele de stat și

administrative a Republicii Moldova și a altor țări din Uniunea Europeană, inclusiv la Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, instituții medicale și sociale, instituții bancare (cu dreptul de a deschide conturi bancare pe numele lui), birouri de traduceri, birouri notariale, în legătură cu perfectarea, traducerea, legalizarea și ridicarea actelor din numele său, inclusiv aplicarea apostilei.

Ulterior, în vara anului 2012, Vlas Angela xxx, aflându-se pe teritoriul Spitalului Oncologic, amplasat pe str. N. Testimiteanu 30, mun. Chișinău, abuzând de încrederea acordată și neavând intenția de a-și onora angajamentul asumat, în vederea realizării acțiunilor sale criminale a însușit de la cet. xxx bani în sumă de 200 euro, care conform cursului valutar al BNM constituiau 3200 lei MDL și 7000 lei, astfel cauzându-i cet. xxx o daună materială considerabilă în sumă de 10200 lei.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocat în numele inculpatei, care a solicitat casarea acesteia și rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, prin care inculpata să fie achitată din motiv că fapta sa nu întrunește elementele infracțiunii.

În motivarea cerințelor sale apărătorul a invocat următoarele:

- vinovăția inculpatei nu a fost demonstrată în cadrul examinării cauzei în instanța de fond;

- inculpata nu și-a recunoscut vinovăția și nu a luat careva bani de la partea vătămată, precum și nu a deschis careva conturi bancare pentru acumularea mijloacelor bănești pentru cet. xxx;

- din probele anexate la materialele cauzei nu s-a dovedit scopul dobândirii ilicite a bunurilor și că inculpata de la bun început nu avea nici o intenție de a-și îndeplini promisiunile, dimpotrivă, în baza materialelor inițial obținute de către inculpată partea vătămată ulterior a beneficiat de serviciile medicale dorite;

- prin acțiunile întreprinse inculpata, fără careva interes material, a încercat să-l ajute pe xxx, a înaintat demersuri și cereri la diferite instituții medicale pentru a-i oferi acestuia posibilitate de a se trata peste hotarele Republicii Moldova, fapt confirmat prin înscrisurile anexate la dosar;

- în rezultatul acțiunilor inculpatei, partea vătămată a recepționat și scrisoarea prin care este informat despre necesitatea de a se prezenta în fața comisiei medicale, pentru a beneficia de tratament peste hotarele Republicii Moldova.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2016, care a fost pronunțată integral la 02 decembrie 2016, apelul declarat de avocat a fost respins ca nefondat, fiind menținută sentința fără modificări.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat că criticile cu privire la aprecierea probelor invocate de apelant, în sensul nevinovăției inculpatei, nu erau argumentate.

Instanța de apel, uzând de dreptul de a verifica legalitatea și temeinicia sentinței atacate, prin efectuarea atât a unei aprecieri proprii asupra pertinentei fiecărui mijloc de probă în parte, cât și a unei aprecieri de ansamblu a concluziei finale dedusă din totalitatea probelor administrate, și-a format o convingere intimă proprie cu privire la starea de fapt și de drept, similară cu cea constatată de prima instanță cu privire la existența infracțiunii, la vinovăția inculpatei, la calificarea faptei reținute în sarcina acesteia.

Inculpata pe întreg procesul penal a pledat nevinovată, însă această susținere nu a fost confirmată prin nici o probă administrată în cauză.

Nerecunoașterea vinovăției de către inculpată, instanța de apel a apreciat-o ca o metodă de apărare și un drept al acesteia de a nu se autoincrimina. Versiunea înaintă de inculpată în cadrul audierii pe întreg procesul penal precum că nu a avut intenția de a însuși banii, a fost considerată nefondată, deoarece aceasta a încercat să prezinte o stare de fapt ireală și neplauzibilă, care să-i atenueze răspunderea penală, iar circumstanțele de fapt ale infracțiunii s-au reliefat din probele administrate de acuzare. Astfel, au fost considerate pertinente, concludente, utile și veridice probele puse la baza condamnării inculpatei, cercetate suplimentar în cadrul ședinței instanței de apel

Probele administrate în cadrul cercetărilor judecătorești au fost recunoscute pertinente, concludente și veridice, care în ansamblul său coroborau între ele, se completau unele cu altele și nu trezeau nici o îndoială și care dovedeau că inculpata a săvârșit escrocherie, adică dobândirea ilegală a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Avocatul apelant pleda pentru soluția de achitare a inculpatei reieșind din declarațiile acesteia, care a declarat că s-a oferit să-l ajute pe Xxx pentru a pleca la tratament peste hotarele Republicii Moldova și nu a luat careva mijloace bănești de la ultimul și nici nu a deschis conturi bancare pentru acumularea mijloacelor bănești pentru cet. Rimleanski Vadim.

În acest sens s-a menționat că declarațiile inculpatei făcute în cursul procesului penal, puteau servi la aflarea adevărului, numai în măsura în care erau coroborate cu fapte și împrejurări ce rezultau din ansamblul probelor existente în speță.

Din analiza textului menționat se desprindeau mai multe concluzii: în primul rând declarațiile inculpatei trebuiau să coroboreze cu fapte și împrejurări ce rezultau din ansamblul probelor existente în cauză; în al doilea rând, se cerea ca verificarea susținerilor inculpatei să se facă în raport cu ansamblul probelor existente în cauză. Cu alte cuvinte, acele fapte și împrejurări să se regăsească în cea mai mare parte din probe, să aibă un caracter de repetabilitate.

În acest sens s-a indicat că declarațiile inculpatei de nerecunoaștere a vinovăției în fapta incriminată erau singulare, nefiind susținute de vastul probatoriu scris, testimonial și științific anexat cauzei, condiții în care au fost înlăturate.

Astfel, s-a apreciat că susținerile inculpatei au fost combătute prin declarațiile părții vătămate, care a indicat că inculpata i-a propus ajutor de a găsi sponsor de a pleca peste hotare pentru a efectua o intervenție chirurgicală. Peste ceva timp inculpata a spus că nu a găsit sponsor și va mai încerca, însă la moment este nevoie de surse de bani pentru deplasarea în or. Moscova la consultație. I-a transmis inculpatei suma de 200 euro și 7000 lei.

Faptul că inculpata a primit de la Xxx suma de 200 euro și 7000 lei pentru organizarea plecării peste hotarele țării la tratament a fost confirmat și de martorii Chiferiuc Svetlana (mama părții vătămate) și Galaniuc Elvira (sora părții vătămate) care au fost constante pe întreg procesul penal și în coroborare cu celelalte probe administrate.

Astfel, potrivit declarațiilor martorilor Chiferiuc Svetlana și Galaniuc Elvira la solicitarea lui Xxx prin transportul public, i-au transmis suma de 300 euro și 7000 lei, dintre care 200 euro și 7000 lei Xxx i-a dat inculpatei pentru organizarea deplasării la Moscova. Primind banii inculpata a spus că va pleca singură și va rezerva bilete la avion.

Solicitînd de la inculpată ca să își facă lucrul pînă la capăt sau dacă nu va putea, să întoarcă banii, inculpata a spus că a găsit un sponsor din Germania comunicîndu-i că va face tot posibilul pentru ca să meargă la consultație și la operație, dar este necesar de a deschide un cont bancar.

Instanța de apel nu a găsit temei de a aprecia critic declarațiile părții vătămate și ale martorilor Chiferiuc Svetlana și Galaniuc Elvira deoarece aceștia au depus declarații cu privire la constatarea faptei prejudiciabile și identificarea făptuitorului, cât și nu au fost stabilite careva împrejurări ce ar determina instanța să dea apreciere critică depozițiilor acestora.

Mai mult ca atât, partea vătămată cît și martorii menționați nu s-au cunoscut cu inculpata pînă la caz, astfel nu a fost reținut că partea vătămată și martorii menționați ar fi urmărit scopul incriminării pe nedrept a unei persoane nevinovate.

Argumentul avocatului precum că nu a fost probat faptul că inculpata de la bun început nu avea nici o intenție de a-și îndeplini promisiunile, dar din contra în baza materialelor inițiale obținute de ea, Xxx ulterior a beneficiat de serviciile medicale dorite, instanța de apel nu le-a acceptat în vederea adoptării soluției de achitare. Or, atît în instanța de fond, cît și cea de apel s-a constatat că inculpata corect a fost trimisă în judecată pentru săvârșirea escrocheriei în privința părții vătămate.

Contrar afirmației avocatului s-a indicat că fapta inculpatei conținea și latura subiectivă a infracțiunii de escrocherie care constă în intenție directă, inculpata înțelegînd că desfășoară o activitate de inducere în eroare și că prin aceasta produce o pagubă, urmare a cărei împlinire o urmărește în vederea realizării unui folos material injust (intenție calificată prin scop). Astfel că, inculpata urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor părții vătămate, făcînd promisiuni false de a organiza plecarea peste hotarele Republicii Moldova și efectuarea intervenției chirurgicale a cet. Xxx, de a găsi sponsori pentru suportarea cheltuielilor de plecare, promisiuni pe care de la bun început nu avea intenția să le onoreze, a însușit de la cet. Xxx bani în sumă de 200 euro și 7000 lei.

S-a apreciat că acțiunile pe care le-a întreprins inculpata și anume, perfectarea procurii, înaintarea demersurilor la diferite instituții medicale pentru ca Xxx să fie operat peste hotarele Republicii Moldova erau efectuate cu scopul de a demonstra părții vătămate caracterul „legitim” al acțiunilor sale, creîndu-i o falsă reprezentare privind întreprinderea acțiunilor pentru efectuarea intervenției chirurgicale peste hotarele Republicii Moldova cu scopul de a câștiga încrederea părții vătămate, ca ulterior să primească de la acesta mijloace bănești pe care nu avea intenția de a le restitui. S-a luat în considerație și faptul că în final, partea vătămată Xxx și-a efectuat intervenția chirurgicală peste hotarele Republicii Moldova, însă s-a apreciat că acest fapt s-a realizat datorită adresării personale de către Xxx și martorul Chiferiuc Svetlana, mama părții vătămate, cu petiții Ministerului Sănătății, cît și organelor abilitate din raionul Briceni.

Faptul dat a fost confirmat de către martorul Zatic Tatiana Petru, șef al direcției asistență medicală primară a Ministerului Sănătății al RM, care a indicat că pe Vlas Angela nu o cunoaște. La petițiile lui xxx, Ministerul Sănătății i-a expediat răspunsurile cu nr. R-1043/12 din 03.07.2012 și nr. 06/2-21/1471 din 14.06.2012.

Respectiv, s-a indicat că înșelarea părții vătămate xxx avea un rol determinant la transmiterea benevolă a banilor, fără această eroare partea vătămată xxx nu ar fi transmis banii inculpatei.

Folosirea metodelor frauduloase (promisiuni false privind organizarea plecării lui xxx peste hotarele țării pentru efectuarea intervenției chirurgicale, privind găsirea sponsorului din Germania) atestau prezența scopului de cupiditate al inculpatei și înșelarea părții vătămate, având un rol determinant la transmiterea benevolă a banilor, deoarece au surprins buna credință a părții vătămate, fapt ce a justificat aplicarea legii penale.

Astfel, contrar opiniei avocatului instanța de apel a apreciat că răspunderea penală intervine deoarece inculpata și-a folosit capacitatea de înțelegere și prevedere a faptelor, în scopul unui rezultat fraudulos. În cazul intenției, atingerea rezultatului fraudulos este chiar sursa actului de conduită. Un alt aspect ce demonstrează intenția inculpatei de a însuși mijloacele bănești fără onorarea obligațiilor sale față de partea vătămată era și conduita acesteia care, după ce a primit banii, nu mai răspundea la apelurile telefonice sistematice ale mamei părții vătămate, Chiferiuc Svetlana, iar după o perioadă numărul de telefon al inculpatei era indisponibil.

Totodată, potrivit declarațiilor părții vătămate xxx în ședința instanței de apel, din toată suma acordată inculpatei, nu i-a fost rambursată nici o parte.

Argumentul apelantului precum că inculpata a fost condamnată în lipsa elementelor infracțiunii nu era susținut de actele dosarului, întrucât sentința era motivată, în cuprinsul acesteia fiind prezentate pe larg, situația de fapt, probele administrate, precum și analiza elementelor constitutive ale infracțiunii față de care s-a dispus condamnarea inculpatei.

La fel, instanța de apel a constatat că nu avea temei de a interveni în sentință nici în partea stabilirii pedepsei inculpatei deoarece la stabilirea categoriei și termenului pedepsei a fost acordată deplină eficiență prevederilor articolelor 7, 61, 75, Cod penal.

6. Hotărârile instanțelor de fond și apel sunt atacate cu recursuri ordinare de către inculpată, care au fost depuse la 29 decembrie 2016 și 09 februarie 2017 (nesemnat) și care, întemeindu-se pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare.

- În motivarea cerințelor sale în recursul ordinar din 29 decembrie 2016 inculpata indică că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și a examinat superficial cauza;

- În motivarea cerințelor sale în recursul ordinar din 09 februarie 2017, care nu a fost semnat de inculpată, ultima indică că nu a primit copia deciziei instanței de apel.

Totodată se indică că învinuirea formulată acesteia se bazează exclusiv pe declarațiile părții vătămate și a rudelor sale, pe când ea nu a primit careva bani de la primul, iar sumele încasate pe conturile sale bancare le-a primit pentru copilul său, care este invalid.

6.3. Pe cauză a depus referință procurorul care se pronunță pentru inadmisibilitatea recursurilor declarate deoarece motivele invocate în acestea au constituit deja obiect de examinare în instanța de apel și o altă opinie asupra probelor care au fost puse la baza hotărârii de condamnare nu putea servi temei pentru reexaminarea cauzei. La fel, hotărârea contestată conține motive legale pe care se întemeiază soluția, iar în acțiunile condamnatei au fost întrunite elementele infracțiunii incriminate și respectiv recursurile sunt vădit neîntemeiate.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor declarate, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acestea urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

Cu privire la recursul ordinar declarat la 29 decembrie 2016.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că recursul nu îndeplinește cerințele de conținut, prevăzute în art. 430.

Potrivit art. 430 pct. 5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să cuprindă conținutul și motivele recursului, cu argumentarea ilegalității hotărârii atacate și solicitările recurentului, indicând temeiurile prevăzute în art. 427 Cod de procedură penală invocate în recurs și explicând problema de drept de importanță generală abordată în cauza dată.

În recursul declarat de inculpată nu este specificat în ce constă problema de drept de importanță generală ce există în cauză și care este eroarea comisă de instanța de apel ce ar motiva casarea hotărârii atacate. Conform pct. 5) al art. 430 Cod de procedură penală, autorul urma să aducă în recurs motivele și argumentarea dezacordului său cu temeiurile invocate în decizia instanței de apel, ceea ce la fel nu s-a respectat.

Articolul 427 Cod de procedură penală prevede toate temeiurile în baza cărora pot fi supuse recursului hotărârile instanței de apel. În recursul declarat se solicită casarea deciziei instanței de apel, invocându-se formal temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, fără însă a fi indicat în ce constă pretinsa eroare de drept.

Cu privire la recursul ordinar declarat la 09 februarie 2017.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că recursul este declarat peste termen.

Colegiul penal subliniază, că potrivit prevederilor art. 421 Cod de procedură penală, raportat la art. 401 Cod de procedură penală, persoanele menționate în dispoziția acestei norme procesuale sînt în drept să declare recurs ordinar. Totodată, pentru ca acesta să fie admis spre examinare de către instanța de recurs, el urmează a fi declarat în termen de 30 de zile de la data pronunțării deciziei, așa cum este indicat expres în prevederile art. 422 Cod de procedură penală.

Instanța de recurs menționează, că potrivit art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Din materialele cauzei rezultă că dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 04 noiembrie 2016 în prezența inculpatei, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată, aceasta fiind înștiințată despre data pronunțării deciziei motivate – 02 decembrie 2016 (V. 2, f.d. 152-153).

Tot din procesul-verbal al ședinței instanței de apel rezultă că, la data pronunțării deciziei motivate – 02 decembrie 2016, inculpata nu s-a prezentat (V. 2, f.d. 153).

Potrivit prevederilor art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Reieșind din sensul articolului dat, pentru inculpată, termenul de declarare a recursului (de 30 de zile) începea să curgă de la 03 decembrie 2016 și expira la 02 ianuarie 2017. Inculpata a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel la data de 09 februarie 2017, adică după expirarea termenului legal de 30 zile prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală (V. 2, f. d. 178).

Colegiul penal subliniază, că termenul de recurs este un termen procesual legal, durata căruia este stabilită prin lege, iar în aceste condiții el este absolut și are caracter imperativ, astfel că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Instanța de recurs nu constată careva motive întemeiate pentru trimiterea recursului spre judecare (existența cazului fortuit sau a forței majore, fie existența unei alte cauze care a pus titularul recursului în situația de a nu putea acționa în conformitate cu legea), iar argumentele inculpatei cu privire la faptul neprimirii copiei de pe decizia instanței de apel le consideră neîntemeiate, odată ce omisiunea de a primi copia deciziei motivate a instanței de apel este cauzată inclusiv datorită neprezentării sale la ședința de judecată din 02 decembrie 2016, motiv pentru care conchide asupra inadmisibilității recursului declarat de inculpată, ca fiind declarat peste termen.

Prin urmare, odată ce recursul ordinar declarat la 29 decembrie 2016 nu îndeplinește cerințele de formă și conținut, prevăzute în art. art. 429 și 430 Cod de procedură penală, el urmează a fi declarat inadmisibil. La fel, recursul ordinar depus la 09 februarie 2017 urmează a fi recunoscut inadmisibil ca fiind declarat peste termen.

8. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și (2) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de către inculpata Vlas Angela împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2016, în propria cauză penală, deoarece recursul depus la 29 decembrie 2016 nu îndeplinește cerințele de formă și conținut prevăzute în art. 429 și 430 Cod de procedură penală, iar recursul depus la 09 februarie 2017 este declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 15 martie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Petru Moraru